

Karmøy kommune
Rådhuset, postboks 167
4291 Kopervik

Deres referanse:
20/2407-3
Dato: **18.06.2020**
Saksnr.: **2020/43215**
Dok.nr.: **4**
Saksbehandler:
Synnøve Hognestad

Karmøy kommune - kommuneplanens samfunnsdel 2021 - 2030 - høring

Generelle innspill til planen

Planprogrammet gir en kort og tydelig beskrivelse av hvilken betydning og posisjon samfunnsdelen har hatt i Karmøy den siste planperioden og hvilken funksjon samfunnsdelen etter plan- og bygningsloven skal ha. Videre belyser planprogrammet på en god måte ulike faktorer som må være på plass for å styrke samfunnsdelen som styringsdokument og hvilke prosesser som er viktig for at kommunen skal kunne utforme og forankre samfunnsdelen som det strategiske styringsverktøyet det etter plan- og bygningsloven er tenkt å være.

Fylkesrådmannen vil gi kommunen ros for at planprogrammet så tydelig påpeker hva som ikke har fungert etter intensjonen i forrige planperiode. En felles forståelse for hva som ikke har fungert, danner et godt grunnlag for videre arbeid.

Fylkesrådmannen støtter også opp under de videre arbeidsprosessene og opplegg for medvirkning kommunen har lagt opp til, og at FN sine bærekraftsmål skal legges til grunn for videre arbeid.

Fylkesrådmannen vil ellers peke på at planprogrammet i liten grad angir viktige utfordringer knyttet til samfunnsutviklingen. Hovedutfordringer for samfunnsutviklingen er i større grad gjort greie for planstrategien. Det finnes ingen fasitsvar på hvordan prosessen fram til en endelig samfunnsdel skal være. Det er likevel gitt noe anbefaling om prosess i veileder for kommuneplanprosessen – samfunnsdelen – handlingsdelen

<https://www.regjeringen.no/contentassets/493007ab4f9349a295a34982f77173ec/t-1492.pdf>.

Veilederen anbefaler at planprogrammet omfatter følgende hovedpunkter: Formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegg for medvirkning, beskrivelse av hvilke alternativ som vil bli vurdert og behov for utredninger.

For å få en helhetlig beskrivelse av hvilken retning en ønsker samfunnsutviklingen i Karmøy skal ta ber vi kommunen vurdere om de to dokumentene, planstrategien og planprogram for samfunnsdelen i kommuneplanen bør knyttes tettere sammen. Vi ber også kommunen vurdere om beskrivelse av alternativ som vil bli vurdert og konkret behov for utredninger skal få større plass i planprogrammet. En viss grad av vurdering av alternativ allerede i planprogrammet vil gi mulighet til å forankre ønska utviklingsretning og allerede nå få innspill på tema som bør utredes nærmere.

Konkrete innspill til tema

Som nevnt går planprogrammet lite konkret inn på hva kommunen skal vektlegge og hva som er viktige utfordringer knyttet til samfunnsutvikling. Det er derfor vanskelig å gi konkrete innspill til tema annet enn en generell opplisting av statlige og nasjonale føringer. Noen sentrale tema som spesielt tilhører ansvarsområdet til fylkeskommunen er likevel nevnt under.

I og med at viktige samfunnsutfordringer i noe større grad gjort greie for i planstrategien som nylig var på høring, vil flere av innspillene som ble gitt til planstrategien også være realvante for samfunnsdelen. Fylkesrådmannen har også nylig utarbeidet utviklingsplan for Rogaland «regional planstrategi 2021 – 2024». Mange av temaene som er løftet her, vil også være sentrale for Karmøy kommune

Folkehelse

Rogaland har vært preget av nedgangstider og økte sosiale og økonomiske ulikheter. Økonomiske nedgangstider rammer hardt de som var sårbare fra før og setter sitt preg på befolkningens helse og samfunnsdeltakelse. De som kun har gjennomført grunnskolen er langt mer utsatt for arbeidsledighet og utenforskap. En økt andel eldre understreker behovet for aktivt folkehelsearbeid, som må rette seg mot hele livsløpet.

I det videre arbeidet vil det være viktig ut fra de konkrete folkehelse- og levekårsundersøkelsene å fastsette konkrete mål og strategier for hvordan kommuneplanen vil imøtekomme det lokale utfordringsbildet. Ett viktig tema vil kunne være systematisk satsing på forebygging, helsefremmende tiltak og tidlig innsats med investering i barns oppvekstmiljø og gode barnehager. Videre bør samfunnsdelen omtale utfordringen med en økning i andelen eldre. Her vil blant annet bo- og servicetilbud og skadeforebygging kunne være aktuelle tema.

Fylkesrådmannen vil også peke på at også fysisk planlegging kan ha stor innvirkning på folkehelse. Kommunen har i planstrategien løftet diskusjonen rundt hvilken rolle Karmøys byer skal ha med hensyn til bosetting, tjenester, tilbud og aktiviteter. Utforming av sentrumsområder gir muligheter og legger begrensninger for daglig aktivitet, møteplasser og avkobling – ikke minst for den delen av befolkningen som har mindre ressurser og lav mobilitet. Avstander i dagliglivet, tilgang til funksjoner, muligheter for å gå/sykle eller reise kollektivt, oppholds- og aktivitetsområder for ulike aldersgrupper, steder å treffe andre og tilgang til friområder mv påvirkes av den kommunale arealplanleggingen. Ved å integrere folkehelse-arbeidet tettere inn i kommuneplanen samfunnsdel kan en oppnå en bredere tilnærming og bedre begrunnelse og sammenheng på tvers av fagområder.

Verdiskaping og næringsutvikling

Kommunen sin rolle

Kommuneplanen er det viktigste styringsverktøy kommunen har for å legge til rette og stimulere til en bærekraftig og klimavennlig verdiskaping og næringsutvikling. Det er derfor bra at kommunen har søkelyset på å få en god politisk forankring og prioritere samfunnsdelen som den strategiske og langsiktige delen med visjon, langsiktige mål og prioriterte satsingsområder. I arbeid med verdiskaping, er det viktig at kommunen også har fokus på å være en aktiv utviklingsaktør.

Strategisk næringsplan og samfunnsdelen

Kommunen blir oppfordret til å forankre satsingsområdene i strategisk næringsplan i samfunnsdelen til kommuneplanen. Det gjør at næringsutviklingen får en mer strategisk tygde, og kommuneplanen oppfylder en av de viktige oppgavene som er å legge til rette for næringsutvikling og verdiskaping. En slik forankring gjør også at kommunen blir tryggere på at de prioriterte satsingsområdene blir vurdert i forhold til arealbehov og sikrer næringsareal til de prioriterte

satsingsområdene i arealdelen.

Det grønne skiftet

Strategi for bioøkonomi i Rogaland gir den strategiske retningen på samfunns- og næringsutviklingen i Rogaland. Samfunns- og næringsutviklinga skal gå mot en grønn og bioøkonomisk fremtid med minst mulig klimagassutslipp og utvikling av grønne næringer. Kommunen bør avklare i planarbeidet mål knyttet til en grønn omstilling, hvordan kommunen kan imøtekomme det grønne skiftet og hva kommunen skal prioritere?

Vekstkraftige lokalsamfunn og reiseliv

Næringsutvikling og verdiskaping er et sammensatt tema. Det er et mål i regional- og distriktspolitikken og nasjonale forventninger til regional- og kommunal planlegging, å legge til rette for vekstkraftige lokalsamfunn. Her er næringslivet viktig. Kommunen blir oppfordret til å se utvikling av reiselivet i sammenheng med lokal samfunnsutvikling og vekstkraftige lokalsamfunn. Kommunen blir oppfordret til å ha en bærekraftig, klimavennlig og helhetlig reisemålsutvikling som perspektiv. Det å styrke attraktiviteten til steder og lokalsamfunn med natur- og kulturbasert opplevelser og aktiviteter og ulike tilbud, er godt for fastboende, næringslivet og gjester. Det styrker både bosted-, bedrifts- og besøksattraktiviteten. De nasjonale forventningene sier dette om reiseliv: *Det er eit mål for regjeringa å styrke verdiskapinga basert på landskaps-, natur og kulturminneverdiar samtidig som vi sikrar ressursane for framtidige generasjonar.*

Mat – Regionalplan landbruk

Regionale planer er retningsgivende for den lokale nærings- og arealpolitikken. Fylkeskommunen oppfordrer kommunen til å ha mat som et strategisk satsingsområde. De nasjonale forventningene til planlegginga er «å legge til rette for mer verdiskaping og nye grønne næringer innen jordbruket». Regionalplan landbruk har som visjon et livskraftig landbruk i hele Rogaland hvor det overordna målet er å øke matproduksjonen. Landbruket er også viktig i den grønne omstillinga til en mer bioøkonomisk og sirkulær økonomi i fremtiden.

Forutsetningen for et aktivt landbruk som bidrar til en økt matproduksjon er et strengt jordvern. Landbruket spiller også en viktig rolle i reisemålsutviklingen med å opprettholde kulturlandskapene og landskapsverdiene med beitebruk. Dette kan kommunen styre samtidig som kommunen kan følge opp landbruket som næring med å prioritere det som en viktig næring.

landbruksarealene kan ses på som næringsareal til landbruket og fylkeskommunen legger til grunn at LNF - kartlegginga blir brukt som et kunnskapsgrunnlag til å utarbeide arealdelen med gode retningslinjer og bestemmelser som sikrer matjorda for nåværende og framtidige generasjoner. Dette må også sees i sammenheng med jordvernstrategien og få denne juridisk bindende med forankring i arealdelen.

Mat – Regionalplan sjøareal havbruk

Det er positivt at kommunen har takket ja til å være med i et interkommunalt samarbeid om å skaffe kunnskap om sjøarealene. Regionalplan sjøareal havbruk har som overordna mål å øke produksjonen av sjømat. I sjøen skal dette skje med en kunnskapsbasert planstyring av sjøarealene og tilrettelegging av næringsarealer til sjømatnæringene. De nasjonale forventningene sier dette: *Fylkeskommunane og kommunane set av tilstrekkeleg areal til ønskt vekst i oppdretts- og havbruksnæringa gjennom oppdaterte planar, som også sikrar miljøomsyn og andre samfunnsinteresser.*

Kulturminner

Kulturminner og kulturmiljø er ikke tatt med som eget tema i planprogrammet. Selv om Karmøy kommune har en egen kulturminneplan som skal ivareta verneinteressene til kulturminner, bør det

likevel legges mer vekt på kulturminnevern i samfunnsdelen. Det er viktig at samfunnsdelen avklarer strategien og de overordna målene knyttet til bruk og forvaltning av kulturminner og kulturlandskap. Fylkesrådmannen anbefaler at samfunnsdelen tar inn egne mål og strategier knyttet til kulturminner, kulturmiljø og landskap.

Karmøy kommune har satset tungt på formidling av kulturhistorien på Avaldsnes med historiesenter, leirskole og pågående restaurering av middelalderruinen ved kirken, noe som bør gjenspeiles i utforming av mål og strategier knyttet til sektorer som reiseliv, verdiskapning, næringsutvikling, folkehelse og oppvekst. Skudeneshavn er med sitt fredete trehusmiljø en viktig reiselivsdestinasjon for kommunen.

Det kommer frem under kap. 5.5. – Andre tema, at det pågår flere parallelle prosesser i tidsrommet der samfunnsdelen revideres og at det er naturlig å koble noen av disse prosessene inn i arbeidet med samfunnsdelen. I planstrategien for Karmøy er det lagt opp til at kommunedelplanen for kulturminner skal revideres i samme tidsrom som kommuneplanens arealdel. Fylkesrådmannen mener kulturminner, kulturmiljø og landskap er viktige tema som bør kobles tettere inn i arbeidet med samfunnsdelen. Målsetninger og tiltak i kulturminneplanen bør følges opp og innlemmes i kommuneplanarbeidet, blant annet ved å fremme tilrettelegging og formidling av prioriterte kulturminner.

Kulturminner og arealstrategi

Planprogrammet viser til at samfunnsdelen bør inneholde en arealstrategi for å legge sterkere føringer for arealdelen. Fylkesrådmannen mener det her er naturlig å knytte kulturminner til en slik strategi som et eget tema, blant annet Avaldsnes som et kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse. Riksantikvaren er i gang med å utarbeide et register over kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse i Norge (KULA), hvor «Avaldsnes – maktsenter i leia mot nord» inngår som et av de utvalgte landskapene. Rapporten med kulturhistoriske landskap i Rogaland er sendt ut på offentlig høring, blant annet til Karmøy kommune, med høringsfrist 15. september. Registeret skal være et kunnskapsgrunnlag og signalisere tidlig og tydelig hvilke landskap det må tas særlige hensyn til i areal- og sektorplanlegging. Intensjonen er å bidra til en god forvaltning av landskap generelt og disse nasjonalt viktige landskapene spesielt.

Klima

Fylkesrådmannen viser til Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpassing. Som planmyndighet har kommunen stort handlingsrom for å ivareta klimahensyn og klimatilpasning og strategier for dette arbeidet bør inngå i samfunnsdelen.

Vi vil ellers nevne at transport er en de største bidragsyterne til klimagassutslipp. For mange er reiseavstandene i hverdagen for lange til at de klarer seg uten privatbilen. Et spredt utbyggingsmønster forsterker problemet. Avstandene mellom hjem, jobb og tjenester blir større. Hvis mange skal få et busstilbud som blir et reelt alternativ i hverdagen, må tettbygde strøk prioriteres i kollektivplanleggingen, og tettstedene må planlegges på en måte som bygger opp om kollektivbruken.

Bærekraftig mobilitet omfatter både gange, sykkel og kollektivtransport, og fleksible delingsløsninger som bildelingstjenester. Målet bør være at flere velger å gå, sykle eller bruke kollektivtransport når de kan, men likevel kan velge bil når de har behov for det. Dette er både miljøvennlig og helsefremmende. Regionalplan for areal og transport på Haugalandet legger føringer for samordnet areal- og transportplanlegging i regionen.

Fylkesrådmannen vil ønske kommunen lykke til i det videre arbeidet med utforming av kommunen sin samfunnsdel.

Hilsen

seniorrådgiver

Synnøve Hognestad
rådgiver

Kopi til:

Fylkesmannen i Rogaland

Dette dokumentet er elektronisk godkjent. Oppgi vårt saksnr når du svarer på brevet.